

Artikel van de maand – November 2012

Missiologische waarnemingen in het NT (14) – Jakobus

Door Dr. Steef van 't Slot

Jakobus' missiologie toont ons droevige realiteiten in de Meerderheidskerk. Onderstaande waarnemingen zijn geen eenzijdige beschuldigingen van de Minderheids- aan de Meerderheidskerk.¹ Beide maken fouten, moeten zich bekeren² en de schade herstellen.

Er zijn veel wezen en weduwen op het zuidelijk halfrond³ en met zijn vele christenen is de vraag terecht of *westerse* zendelingen werk moeten doen, dat de Meerderheidskerk zelf zou moeten doen. Hoe zuiver en vlekkeloos is het zuidelijk christendom daarin? De lijdende medemens is de verantwoordelijkheid van de plaatselijke gemeente en niet bedoeld als bezigheid voor interculturele zendelingen, behalve in onbereikte gebieden waar zulk werk dient om de bevolking te openen voor het evangelie.

Eén passage parafraserend⁴, zouden we tegen sommige niet-westerse leiders kunnen zeggen: 'Broeders ... heb geen aanzien des persoons. Want als een bemiddelde [blanke] zending uw gemeente binnenkomt, en een ander komt zonder zulke middelen, geeft u speciale aandacht aan de rijke zending en wilt zijn partner worden. Maar als u tegen de minder bemiddelde zending 'ja, ja' zegt en hem vervolgens links laat liggen – maakt u dan geen onderscheid, en wordt u geen rechters met verkeerde overwegingen? Heeft God niet hen gekozen die in uw ogen arm zijn om rijk te zijn in geloof, kennis, ervaring en advies? Maar u beledigde zijn minder bemiddelde werkers. Zijn het niet de rijken die u afhankelijk maken van hun fondsen en u hun agenda's opleggen? Is hun versie van 'partnerschap' niet eigenlijk een werkgever-werknemer relatie? Verslaven ze u niet aan hun rijkdom en vernederen ze u niet en de naam van uw Schepper? Als u de persoon aanziet, zondigt u.'

Verderop lezen we over geloof zonder werken.⁵ Is dat niet een zuidelijke vorm van christendom die één van haar leiders beschreef als 'een kilometer breed en maar een centimeter diep'?⁶ Jakobus noemt het 'dood'. Bekeerlingen die geen discipelen zijn veranderen de wereld niet. De wereld heeft geen praters nodig maar daders. Neem Afrika. Op geen continent is het christendom zo verbreid als daar; toch is haar invloed op de maatschappij vaak gering. Geen plaats ter wereld kent zoveel aids, armoede, oorlogen, machtsmisbruik en corruptie. De buitenlandse interculturele zendingsonderneming moet zich in Afrika dan ook concentreren op de vorming van discipelen en leiders, en de kerk mobiliseren om de onbereikten op haar continent te bereiken. Westerse zendelingen moeten

¹ Met 'Meerderheidskerk' bedoel ik de Kerk op het zuidelijk halfrond; met 'Minderheidskerk' de westerse Kerk

² Jak. 4:8-10,17

³ 1:27

⁴ 2:1-9

⁵ 2:14,17

⁶ De term werd gebruikt door wijlen de Nigeriaanse theoloog Dr. Tokunboh Adeyemo

hen leren *hun eigen* gemeenschappen te bereiken en te ontwikkelen en de heiligen toe te rusten tot dienstbetoon, in plaats van lokale taken *zelf* op te pakken. Zulk werk moet op zelfstandigheidsprincipes worden gefundeerd, waarbij afhankelijkheid van buitenlandse fondsen en personeel gemeden wordt.

Jakobus geeft een voorbeeld van sociale zorg (voedsel en kleding) als bewijs van ware godsdienst.⁷ Het is prachtig, die westerse voedsel- en kledinghulp voor de armen. Zulk werk werft makkelijk fondsen en verzacht de gewetens van de gevers. Maar helpt het? Het verlicht, maar ontwikkelt de gemeenschappen niet. Het verandert de omstandigheden wel, maar niet de structuren. In sommige gevallen werden inheemse markten bedorven omdat plaatselijke boeren niet konden concurreren tegen gratis buitenlands graan.

Wat moeten we dan doen? Het is wijzer iemand een hengel te geven en hem te leren vissen, dan hem een vis te geven. Er moet noodhulp zijn, maar die mag geen gemeenschapsontwikkeling vervangen. Dingen geven is makkelijker dan mensen leren voor zichzelf te zorgen – hetgeen ook hun waardigheid en eigenwaarde redt. Is dat niet wat Jakobus bedoelde?

Verderop beschrijft hij aardse, ongeestelijke, duivelse ‘wijsheid’.⁸ Dat herinnert ons aan de jalousie onder armere kerkleiders vanwege een westers welvaartsevangelie, dat dagelijks op de TV in hun gebieden wordt uitgezonden. Helaas vallen veel zuiderlingen voor de indrukwekkende schitter-kathedralen met dure versterkers – en willen die ook.

Parallel daaraan loopt jalousie op de status van anderen, en ambitieuze pogingen zijn reputatie op te krikken door prachtige titels te gebruiken, zoals apostel en profeet (die prestigieuzer klinken dan ‘voorganger’), doctor, eerwaarde, bisschop, enz. Zulke onheilige zelfverheffing kan slechts minachting wekken onder mensen die *niet* gedreven worden door een baas-syndroom dat koninkrijkjes wil vestigen ten koste van Gods Koninkrijk. Zulke opschepperij⁹ is een wijdverbreide duivelse kwaal geworden, die veel wanorde tot gevolg heeft (denk aan onbetrouwbaarheid,¹⁰ verspilling van tijd en geld, en gebrek aan financiële verantwoording, om er enkele te noemen) en andere kwade praktijken.¹¹ Hoe hebben wij, westerse zendelingen, zulke vruchten kunnen voortbrengen? Van beide zijden is bekering nodig!

Jakobus’ klacht tegen ongewenst kerk-gedrag gaat door.¹² Er zijn ruzies en gevechten in de Meerderheidskerk. Veel wordt veroorzaakt door bovengenoemde redenen, maar ook door stam-, denominatie-, cultuur, sociale- en rassenverdeeldheid. Behalve begeerte vindt doodslag plaats. Hoe? Zelfs als dat niet letterlijk zo zou zijn, kunnen we denken aan het doden van relaties, elkaars reputaties of geloofwaardigheid¹³ en de eenheid in het Lichaam van Christus. Die gevechten hebben zelfs geen resultaat: ‘U hebt niet omdat u niet *bidt*’.¹⁴ De vaak onbeschaamde fondsenwerving door zuidelijke christenen verving *gebed!* Door te vergeten de Hoogste Autoriteit met hun financiële noden¹⁵ bekend te maken, vallen niet-westerse leiders in de val van verkeerde motieven en vervallen tot Mammondsdienst in plaats van Godsdienst.¹⁶ Jakobus’ laatste woord ‘overspelig’ is terecht:¹⁷ er moet veel reiniging, zuivering, getreur,

⁷ 2:15,16

⁸ 3:14-16

⁹ 4:16

¹⁰ 5:12b

¹¹ 3:16

¹² 4:1-3

¹³ 4:11

¹⁴ 4:2 (mijn cursivering)

¹⁵ Hag. 2:9; Ps. 50:10

¹⁶ Matt. 6:24

¹⁷ Jak. 4:4

gehuil, verdriet en vernedering plaatsvinden,¹⁸ voor de Meerderheidskerk kan verwachten boven haar vele dilemma's te worden uitgetild.

Zijn volgende waarschuwing betreft wel-bemiddelde christenen die hun bezit misbruiken voor egoïstische doelen.¹⁹ Parafrazerend in zendingstaal: 'Uw rijkdom miste de eeuwige vrucht die het had kunnen hebben. U miste de mogelijkheid met fijn linnen bekleed te worden.²⁰ Uw goud en zilver hebben hun ware doel gemist, en dat verlies zal tegen u getuigen en u verteren, u, die rijkdom hebt opgestapeld in plaats van het te investeren in Eindtijd-initiatieven. Het loon dat u naliet te betalen aan de werkers van het Koninkrijk, die in plaats van u de natiën beëvangelseerden, klaagt u aan. De roep van deze oogstarbeiders hebben de oren van de Almachtige bereikt. U leefde in luxe en verwende uzelf en mestte uzelf vet terwijl de Oordeelsdag nadert.' Jakobus herhaalt zijn advies om te 'huilen en jammeren vanwege de komende ellende'²¹ – met andere woorden: hij roept de rijken op tot bekering.

Jakobus' laatste zendingsgerelateerde opmerking geldt de broeders die een geestelijke oogst verwachten, en bemoedigt hen geduldig te zijn totdat de Heer komt,²² d.w.z. als de Grote Opdracht voltooid is.²³ Hij waarschuwt dat het laatste stuk van die race veel lijden meebrengt, zoals dat van de profeten die in naam van de Heer spraken; en dat volharding beloond zal worden, veel rijker dan verwacht, zoals het geval was met Job.

¹⁸ 4:8-10

¹⁹ 5:2-5

²⁰ Op. 19:8b

²¹ Jak. 5:1

²² 5:7-11

²³ Matt. 24:14

